

Ograniczenie agresji u psów przez prawidłowy odchów szczeniąt

Hodowcy mają ogromny wpływ na to, jakie psy „wysyłają w świat”. Odbywa się to zarówno poprzez odpowiedni dobór genetyczny, jak i poprzez warunki środowiskowe, jakie stwarzają szczeniętom.

Socjalizacja – najważniejszy proces w życiu psa

Okres socjalizacji przypada na wiek od trzeciego do dwunastego tygodnia życia. Jeszcze w czasie pobytu szczeniąt u hodowcy zachodzi najważniejszy proces w życiu psów. Warto wiedzieć, że zdarzenia z tego okresu wywierają piętno na całym ich późniejszym życiu. Prawidłowe postępowanie ze szczeniętami jest jednym z najważniejszych zadań hodowców, bo wpływa na osobowość psów. Błędy popełniane przez hodowców w czasie odchówu szczeniąt mogą być przyczyną występowania agresji i innych problemów behawioralnych w ich późniejszym życiu, a braki socjalizacyjne są jedną z najczęstszych przyczyn zaburzeń zachowania u psów.

W okresie socjalizacji, czyli od trzeciego do dwunastego tygodnia życia w mózgach szczeniąt intensywnie rozwijają się połączenia nerwowe. Ich tworzenie warunkowane jest oddziaływaniem bodźców z otoczenia. U szczeniąt, które w tym okresie żyją w kojcu, mają kontakt jedynie z niewielką liczbą osób i pozbawione są wpływu różnorodnych czynników środowiskowych, tworzenie się połączeń nerwowych w mózgu jest bardzo zubożone. Spowodowane przez to straty socjalizacyjne są nieodwracalne, bo proces tworzenia połączeń nerwowych nie da się nadrobić, zamyka się tzw. okno rozwojowe. Nawet bardzo intensywna praca z niesocjalizowanymi psami nie przyniesie całkowitej poprawy i nigdy nie osiągną one takiej pewności siebie i zrównoważenia psychicznego, jak osobniki prawidłowo socjalizowane w okresie szcenięcym.

Szczenięta w procesie socjalizacji poznają wzorce zachowań charakterystycznych dla swojego gatunku. Uczą się interakcji społecznych, zarówno wewnątrz-

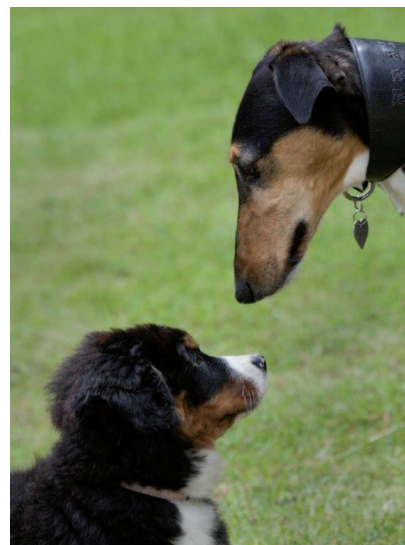
gatunkowych i międzygatunkowych, poznają zasady postępowania w grupie, nabywają umiejętność komunikacji, a wszystkie te czynniki wpływają na ich późniejszą osobowość.

Socjalizacja wewnątrzgatunkowa

Polega na budowaniu świadomości przynależności do swojego gatunku oraz poznania sposobu komunikacji i nauki charakterystycznych zachowań dla psów. U szczeniąt izolowanych w tym okresie od suki i rodzeństwa może wystąpić częściowe lub całkowite upośledzenie ich późniejszych relacji z psami, co w konsekwencji prowadzi do występowania zachowań agresywnych, czy lękowych. Nieznajomość systemu komunikacji oraz sygnałów pozwalających na unikanie konfliktów sprawia, że psy z takimi brakami mogą swoim zachowaniem prowokować u innych osobników zachowania agresywne, co może skutkować pogryzieniami.

W czasie interakcji szczeniąt między sobą oraz z suką, uczą się one kontroli siły ugryzienia. Jeśli w zabawie jedno szczenię zbyt mocno ugryzie inne, a wskutek tego tamto zapiszczy, suka natychmiast interweniuje. Ta nauka jest bezcenna. U pozbawionych takiej interakcji psów występuje bardzo często brak umiejętności kontroli siły ugryzienia. Powoduje to, że ich ugryzienia są bardzo mocne, nawet w zabawie i nieadekwatne do sytuacji, co stanowi duży problem dla późniejszych opiekunów.

Ponad to zabawa szczeniąt ma charakter falowy. Po chwilowym nasileniu zabawy następuje wyciszenie. Gdy zabawa staje się zbyt gwałtowna, jedno ze szczeniąt się zatrzymuje np. siada lub się kładzie, a w konsekwencji inne powinny także się uspokoić. Taki falowy przebieg zabawy jest nadzorowany przez sukę.

Poznanie sposobu komunikacji, pozwala na unikanie konfliktów

Szczenięta, które nie respektują sygnału zatrzymania są upominane przez sukę. Jest to także bardzo istotny czynnik wpływający na późniejsze relacje z psami. Osobniki, które nie potrafią się zatrzymać doprowadzają do nadmiernej eskalacji zabawy, a taka nadmierna zabawa z reguły w następstwie przeradza się w agresję.

Zarówno psy, które nie kontrolują siły ugryzienia, jak i takie, które nie znają sygnału zatrzymania mają problemy w kontaktach z innymi psami. Sprawia to, że inne psy unikają z nimi kontaktu, co z kolei powoduje u nich frustrację, która skutkuje zachowaniami agresywnymi.

Dlatego tak ważne jest, aby nie oddzielać zbyt wcześnie szczeniąt od suki, bowiem ma ona ogromny wpływ na ich wychowanie i kształtowanie się ich osobowości.

W prawidłowo prowadzonej hodowli, w której właściwie przebiega proces socjalizacji najlepszym okresem oddzielenia szczeniąt od suki jest dwunasty tydzień życia. Z hodowli nieprawidłowo prowadzonej, gdzie proces socjalizacji nie przebiega właściwie lepiej jest zabrać szczenięta wcześniej, ale wtedy powinny one mieć kontakt ze zrównoważonymi dorosłymi psami, które nauczą je zachowań charakterystycznych dla gatunku.

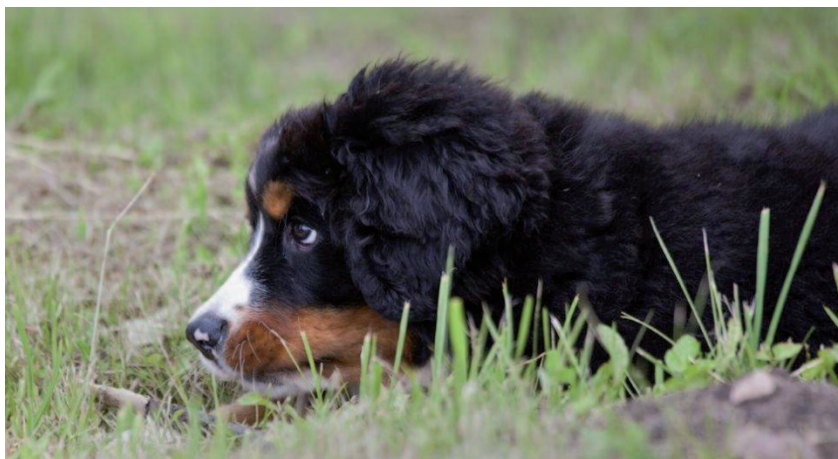
Socjalizacja międzygatunkowa

Trwa ona do dwunastego tygodnia życia, ale szczególnie intensywnie przebiega między trzecim a szóstym tygodniem. Polega ona na nauce prawidłowych interakcji z innymi gatunkami, a głównie z ludźmi. Wskazane jest, aby w tym okresie życia szczenięta miały częsty kontakt z różnymi typami ludzi: mężczyznami, kobietami, dziećmi, osobami w okularach, z brodą, dziwnie się poruszającymi, różnie ubranymi. Spotkania szceniąt z takimi osobami powinny odbywać się w przyjaznej atmosferze oraz w różnych kontekstach. Nie powinno to być jednorazowe spotkanie, lub kilka spotkań w tym samym miejscu. Należy zmieniać miejsca spotkań i okoliczności, a także dbać o to, żeby szczenięta budowały pozytywne skojarzenia z ludźmi i nowymi sytuacjami. Nie wolno szceniąt do niczego zmuszać, trzeba natomiast pozwolić im na inicjatywę i dać im tyle czasu i przestrzeni, ile potrzebują.

Psy, które były izolowane w okresie socjalizacji międzygatunkowej w późniejszym życiu mogą bać się ludzi, innych zwierząt i unikać kontaktu z nimi, a także mogą zachowywać się agresywnie w stosunku do obcych.

Na koniec okresu socjalizacji, czyli w okresie dwunastego tygodnia życia, zamyka się okno rozwojowe, co powoduje, że szczenięta, które nie nawiązały kontaktu z ludźmi do tego czasu prawdopodobnie nie będą w stanie nawiązać go w zadowalającym stopniu w wieku późniejszym.

Akceptacja dotyku różnych części ciała czy zabiegów pielęgnacyjnych nie jest umiejętnością wrodzoną psów, dlatego dobrzy hodowcy powinni nauczyć szcze-

Prawidłowa socjalizacja, zwierzęta są zrównoważone, spokojne i umiejące zachować się w każdej sytuacji.

nięta spokojnego zachowania przy obcnianiu pazurów, czyszczeniu łap i uszu, szczotkowaniu. Zapobiega to późniejszym problemom ich nowych opiekunów, np. agresją obronną w czasie zabiegów pielęgnacyjnych.

Kontynuacja socjalizacji szceniąt w nowych domach

Profesjonalni hodowcy, którzy czują się odpowiedzialni za swoje szczenięta przekazują zalecenia nowym opiekunom dotyczące ich dalszej socjalizacji poprzez umożliwienie częstych kontaktów z innymi, zrównoważonymi psami. Zabawy i walki zabawowe z rówieśnikami i zrównoważonymi psami dorosłymi są bardzo istotne w procesie nauki kompetencji społecznych oraz kontroli emocji i zachowań. Są absolutnie niezbędne do prawidłowego rozwoju psychicznego zrównoważonych psów. Bardzo dobrym sposobem realizacji takich kontaktów jest udział w psim przedszkolu przeznaczonym dla szceniąt w wieku do szóstego miesiąca życia. Prawidłowo

prowadzone zajęcia w psim przedszkolu powinny koncentrować się właśnie na socjalizacji szceniąt i ich interakcjach społecznych, a nie na nauce komend.

Prawidłowa socjalizacja szceniąt u hodowców, wraz z odpowiednim postępowaniem nowych opiekunów, dają skumulowany efekt w postaci dużych kompetencji społecznych psów i ich umiejętności prawidłowych interakcji z innymi psami oraz ludźmi. W rezultacie takie psy są pewne siebie, zrównoważone, spokojne oraz potrafią się przystosować się do nowych zdarzeń i sytuacji. Jest to niezmiernie ważnym czynnikiem przeciwdziałającym występowaniu zachowań agresywnych. Dlatego kluczowym elementem zapobiegania agresji u psów jest budowanie świadomości powyższych procesów zarówno wśród hodowców, jak i nabywców szceniąt.

**Tekst Lek. wet zoopsycholog
Jolanta Łapińska
Zdjęcia MARTIN-MEDIA**

Summary

Jolanta Łapińska, DVM, animal psychologist

Reducing aggression in dogs by the proper rearing of puppies

Breeders have an enormous impact on dogs bred by themselves. The period of socialization occurs between 3 and 12 week of age, while puppies are staying in the kennel. Negligence and mistakes committed during that period may cause irreversible damage in the dog's psychics and make them unable to function normally in adulthood. The intraspecies socialization consists in building awareness of belonging to their own species, as well as learning ways of communication and characteristic behaviour. That process takes place during interactions between the bitch and puppies and between puppies. Isolation from mother and siblings may cause impairment in relationships and consequently lead to aggression or anxiety. The interspecies socialization proceeds most intensely between

3 and 6 week of age and consists in learning proper interactions with other species, especially with humans. It's recommended that puppies during this period have been in contact with different type of people, and that such meetings were held in a friendly atmosphere. The development window closes at 12 weeks and puppies which until then did not have established relationship with human may not be able to do so in the future. The new owners should enable the puppy to continue socialization by contacts with peers and adult dogs with balanced characters. The correct socialization in the kennel and the right conduct of new owners prevents aggression and helps to brought up the self-confident dogs, of the well balanced characters and capable to adapt to the new conditions and situations.